

"Jābūt kustīgai iekšpusei"

Šovakar Dailes teātra Lielajā zālē pirmizrādi piedzīvos iestudējums, kurā sastopas režisors Regnārs Vaivars un klasika – Antona Čehova "Ivanovs!". Skatītājam absolūti romantiskas ironijas piesātināti, krāšņi ražas svētki. "Bet būs arī neparastības velniņš," par gaidāmo izrādi saka aktieris JURIS BARTKEVIČS. Bagātīgas sezonas nogalē viņam izrādē uzticēta Ivanova tēvoča, grāfa Šabeļska loma.

AIJA KAUKULE

Šī sezona jums bijusi gana neordinārām izrādēm bagāta, "Atzišanās" – svētā Augustīna stāsts, "Haralds un Moda", viesrežisora Morfova "Svinības". Ārpus Dailes teātra – arī monoizrāde par Volde māru Irbīti.

J. Bartkevičs: Manā vecuma grupā esam daži uz vienas rokas pirkstiem saskaitāmi aktieri un varam priecāties par to, ka pēc mums ir pieprasījums. Ko tad aktierim vairāk vajag, ja ne iespēju būt noderīgam? Šis man ir 47. gads teātrī, un varu priecāties par milzīgi garu lomu sarakstu. Šogad teātrī ir daudz kvalitatīvu veiksmju, kaut vai viesrežisora Morfova "Svinības" – zāles ir pilnas! Justīnes Kļavas "Atzišanos" veidojam ar ārkārtīgi inteligento režisoru Dimu Petrenko. Viņam kamerzālē bija absolūti "laboratoriska" pieeja, attīstot aktieru improvizācijas. Interesanta, reflektīva metodika, un mūsu mazais kolektīvs ar Ģirtu Ķesteri galvenajā lomā ir priecīgs par iznākumu. Priecājos arī par piedāvājumu spēlēt Irbīti, jo iznākums ir pietiekami veiksmīgs.

Runājot par teātri, saka – "mēs". Šķiet, individuālās ambīcijas jums nav būtiskas. Vai šo visaptverošo skatu veicinājuši gadi teātra mākslinieciskā vadītāja amatā, es, protams, runāju par Liepājas teātri?

Pateicoties tam, man ir zināma pieredze ieraudzīt bildi kopumā. Skatīties, kāds ir balanss. Tas "mēs" nevilšus uzrodas, ja teātrī izprot šo kolektīva mākslu tiešā nozīmē. Režisori savās veiksmīgākajās izrādēs mobilizē un virza aktierus uz kopējo tēmu un jēgu. Un te nav svarīga zvaigžņu parāde, lai gan nenoliedzami katrā teātrī ir tādi aktieri, kas ar savu jaunību, talantu un meistarību to "tur". Taču ir skaisti, ka režisori neaizmirst arī par mani, aktieri, kurš tomēr vairāk spēlējis otrā plāna lomas. Katra loma ir pārbaudījums, un apzinos, ka tas, ka tevi ierauga kāds režisors, ir nejaušība. Vai nu pēkšņi gadās izrāde, kur esi vajadzīgs tieši tu – tavas personīgās īpaš-

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO

Juris Bartkevičs: "Ko tad aktierim vairāk vajag par iespēju būt noderīgam? Šis man ir 47. gads teātrī, un varu priecāties par milzīgi garu lomu sarakstu."

Iestudējums "Ivanovs!" Dailes teātrī

- **Režisors:** Regnārs Vaivars, scenogrāfs: Toms Grīnbergs, māksliniece Madara Botmane, muzikālais konsultants Juris Vaivods, gaismu mākslinieks – Harijs Zālītis.
- **Lomās:** Artūrs Skrastiņš (Ivanovs), Kristīne Nevarauska (Anna (Zāra)), Juris Bartkevičs (grāfs Šabeļskis), Artis Robežnieks, Vita Vārpiņa, Anete Krasovska, Gints Grāvelis, Ilze Ķuzule-Skrastiņa, Gints Andžāns, Lauris Dzelzītis, Indra Briķe, Mārtiņš Upenieks, Artūrs Dīcis, Dainis Gaidelis, Kaspars Zāle, Aldis Siliņš (Viesi), Niklāvs Kurpnieks, Edijs Zalaks
- **Izrādes:** 18., 19., 20., 22., 27., 31. maijā; 1. jūnijā.

bas, dzīvesstāsts, raksturs, vai tavi "fantasmi" un skeleti skapī.

Kā jūs izvairāties no pašatkārtošanās?

Ir sava profesionālā virtuve, kā ikreiz ieraugi tēlu, kas tev jāspēlē. Režisors jau arī uz dullo nedod aktierim to vai citu lomu. Te man jāpiemin Krodera teiktā – viņš teica, ka Juris var spēlēt visu kategoriju lomas. Un man viņam jāpiekrīt. Esmu spēlējis ļoti dažādas lomas. Ja laimējas un trāpās lomas pie labiem, dziļiem un dzīves pieredzes bagātiem režisoriem, tas kļūst par tramplīnu meistarībā un arī pašapziņā. Pirms ķeros pie lomas, testēju sevi, vai ir iekšā tas īstais fails. Ja tas tev iekustās, tad varēsi izdarīt. Galvenie jau nav vārdi, ko izrunā, bet tas, ko aiz tiem domā. Tur ir kaut kāds noslēpums apakšā, un teātris ir šāda interesanta spēle. Nevajag to uztvert pārāk nopietni, citādi var iznākt traumēt savu nervu sistēmu. Tas notiek diezgan bieži.

Ari jums?

Krodera laikā Rīgā, spēlējot Hamletu, karstā jūlijā dienā vecajā Jaunatnes

teātrī nespēlēju pēdējo cēlienu, jo Hamletu iznesa cauri skatītāju zālei uz ātro palīdzību un aizveda uz Stradiņiem. Tajā "atdevībā" lomai sirdij notika kaut kāds kūlenis.

Mūsdienās to sauktu par performanci.

Varbūt. Tā var notikt visās profesijās ar cilvēku, kas ilgstoši strādā pastiprinātā stresā. Nebrīnos, ka gadās pa aktierim, kas sakrājušos stresu "nodzēs" ar kādu glāzi, un ir vajadzīgs kaut kas blakus teātrim, lai tas nekļūtu par visu dzīvi. Šie stāsti būtu memuāru vērti, vien nav laika tiem piekerties.

Kāds ir jūsu skats uz priekšu – kā aktierim šeit un tagad Latvijas teātru ainavā? Darbs ir varbūt trešdaļai aktieru studiju beidzēju, konkurence kļūst sīvāka un labi zināms teātris pāriet uz rietumniecisku administrāciju, saglabājot ļoti mazu štatu.

Man ir grūti atbildēt par Jauno Rīgas teātri, lai arī man tur ir draugi. Pats esmu strādājis arī Māras Ķimeles un Elmāra Seņkova aktieru kursā, mācot ak-

tiermeistarību, un dabiski rodas jautājums par pārprodukciju. Ir skaidrs, ka katrā aktieru kursā ir daļa, kas ir talantīgi, spīci un kļūst par lieliem aktieriem. Arī tas, ka visi nenokļūst profesionālā teātrī, kur visiem maksā pamatalgu un esi kaut kā aizsargāts ar nosacīti beztermiņa līgumu. No vienas puses, zinām, ka teātris ir nežēlīgs, taču vienalga paliek jautājums – bet kāpēc es? Vai tiešām esmu tik netaļantīgs vai nederīgs? Domāju, ka lielākā daļa teātru, arī mūsējais, ir tādi, kas ne no viena cilvēka "netaisās" vaļā. Ir kaut kāda cieņa pret tiem, kas uz skatuves daudz atdevuši, vēl spēj, un, galvenais, ir griboši. Skatos uz mūsu jaunajiem, kuri vēl nav štatā, bet jau spēlē lielas lomas – viņus pamana, domāju, ka viņi būs nopelnījuši savu vietu. Un mūsdienās ir arī citas papildu izpausmes iespējas, kaut vai televīzijā.

Vai jūsu darbība seriālā "Viņas melo labāk" turpinās?

Jā, viss notiek, tāpat kā pirmā versija Lietuvā, tas ir kļuvis visai veiksmīgs seriāls. Par to jāpateicas sīžetam, kas mums reizēm nav paši meistarīgākie.

kuru arī pats saskaraties jau trešoreiz. ("Trīs māšas", "Kaija"). Ko varam gaidīt no jaunā Ivanova ar izsaukuma zīmi?

Skatītāji varētu būt ļoti patīkami pārsteigti par drosmi un Regnāra personīgo skatījumu uz varoņiem. Viņš ļoti daudz no sevis ir ielicis paša Ivanova tēlā. "Ivanovs" ir viena no noslēpumainākajām Čehova lugām. Viņš liek skatītājam drusku paurdīties – kur ir tas suns aprakts? Skaidrs, ka mūsu Ivanovs nebūs tāds kā Inokentijam Smoktunovskim, tāds stalts varonis, kurš nevar pārkāpt kaut kam pāri. Intrigai varu solīt – būs pārsteidzošas vietas. Arī zināma ekscentrika. Bet pamatota, ne mākslīgi radīta. Domāju, ka visi aktieri man pievienotos, ja es teiktu, ka Regnārs bija tik ļoti sagatavojies šim darbam, ka mums mutes palika vaļā. Šis būs arī emocionāli skaists darbs. Regnāram piemīt laba gaumes sajūta.

Un kāda odere ir jūsu grāfam Šabeļskim?

Čehovā ir kaut kāds ļoti saprotams cilvēcisks traģisms, kas ir katra cilvēka dzīvē – kaut kas, kas aizgājis garām, ko nav iespējams piepildīt. Tas nav depresīvi. Ne velti arī Čehovu min

Čehova personāžiem, arī grāfs ir ar savu sāpi – cilvēcisku un saprotamu. Tā viņa "oderīte" ir dilemma – nodot savus principus vai palikt un turēties pie tiem.

Čehova varoņi mēdz vadīt dzīvi lauku garlaikotībā, skumjās, ilgojoties pēc istās dzīves. Lielā zāle prasa citu, ne šo "garlaikošanās" tempu. Par aktiera seju jāklūst pat viņa ķermenim.

Tā arī ir. Pat ja esi ar muguru pret zāli, skatītājam jāredz, kā tas viss tevī tur dzīvojas. Lai tevī var nolasīt arī no muguras. Tikai dažos skatos uz milzīgās, tukšās Dailes teātra skatuves ir viss izrādes sastāvs, un man tas patīk. Pieķēru sevi pie domas – ak, Dievs, cik forši, ka ir tā lielā telpa, ka neesi ar kolēģi deguns degunā. Jau "Laulības dzīves ainās" Regnārs pierādīja, ka maza sastāva lugu var ļoti atraktīvi pasniegt uz lielās skatuves. Šoreiz režisors ir arī pats no jauna tulkojis tekstu, to lakonizējot, šo to pieliekot arī no sevis. Šī ir Regnāra autorizācija uz Čehova pamata. Mums būs ražas svētki.

Šoreiz izrādes kostīmus rada aktrise un režisora dzīvesbiedre Madara Botmane, un, izlasot izrādes pieņemamā norādī "ražas svētki", jādodom, ka arī ietērpam te būs koša loma.

Mēs jau uzreiz ieraudzījām Madaras talanta pietiecienu, izdomu un uzdrīkstēšanos. Īsts "oho"! Neatklāšu, kas man jāvelk, bet ir brīdis, kad viss, kas manam varonim šūdināts, ir mugurā vienā reizē.

Šobrīd priekšā teju Ivanova "maratons" – septiņas izrādes. Kā atpūties – varbūt došies uz meitas vadītās koncertzāles koncertiem Liepājā?

Jā, šobrīd gadi ir sakrājušies. Vajag daudz enerģijas, lai uzturētu kaut kādu spicumu tajā vienīgajā lietā, ko gribi kultivēt un nemest plinti krūmos. Šobrīd mans dzīves ritms atbilst tam, ko savās pieņem mēs rakstīja Voldemārs Irbīte, sakot – man liekas, ka mana dzīve un māksla tā saaudās kopā, ka nevaru atšķirt vienu no otra. Mēģinājumu process ir tik intensīvs, ka ir dienas, kad vispār neizeju no teātra. Būs brīdis, kad gribēšu būt dabā, ar makšķeri. Ir labi, ka meitas ir izaugušas, un daļa atbildības vairs nav uz maniem pleciem. Prieks, ka viņas lūdz kaut ko sakarīgu pateikt dažos jautājumos, un ir patīkami, ka tēva viedoklis interesē. Vasarā noteikti būšu Liepājā – izmētāt spinningu, ir draugi, kam ir laivas, ar ko brauc jūrā cerībā uz lieliem lomiem. Reizēm arī trāpām.

“Teātris ir nežēlīgs, taču vienalga paliek jautājums – bet kāpēc es?”

Ar kādreizējo teātra huligānu Regnāru Vaivaru strādājat kopā atkārtoti ("Apglabājiet mani zem grīdas", 2012. – A. K.). Tiesa, šoreiz viņš piedāvā Latvijas teātri tik iemīloto klasiku – Čehovu, ar

pie tiem pilāriem, kas iekustinājuši absurda teātri. Domāju, manu varoni sapratīs tie cilvēki, kas ir kaut ko zaudējuši dzīvē. Viena no cilvēka būtiskām rakstura īpašībām ir ilgošanās, un, tāpat kā visiem